

N:o 1.

Ank. till Riksd. kansli den 17 febr. 1893 kl. 1 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af § 52 regeringsformen och § 33 riksdagsordningen.

Med anledning af de olägenheter, hvilka saknaden af föreskrift om hvem det ålåg att föra ordet vid samtidigt inträffande förfall i en af Riksdagens kamrar för både talmannen och vice talmannen skulle kunna föranleda, föreslog herr O. B. Olsson i motion vid 1891 års riksdag en ändring af grundlagens bestämmelser i den riktning, att inom hvardera kammaren skulle, utom talmannen, finnas två vice talmän, men i sammanhang härmed återupptog han en förut åtskilliga gånger väckt fråga om rätt för kamrarne att sjelfva utse sina talmän.

Konstitutionsutskottet, som hade att öfver detta förslag afgifva yttrande, uttalade såsom sin åsigt, att stadgandet om hvem det skulle tillkomma att utse kamrarnes talmän ej kunde betraktas annorlunda än såsom en formbestämmelse, men då det ej funnes något skäl, hvarför den svenska Riksdagen ej borde få utöfva ifrågavarande, för hvarje representation i ett konstitutionellt samhälle naturliga rätt, tvekade utskottet ej att tillstyrka det af herr Olsson framställda förslag.

Denna hemställan bifölls af Andra Kammaren men af Första Kammaren antogs utan votering ett förslag, enligt hvilket Konungen skulle för hvardera kammaren bland dess ledamöter utse talman och två vice talmän.

I syfte att genom en sammanjemkning af de sålunda yppade olika meningarna vinna den önskvärda säkerheten för riksdagsarbetets behöriga gång framlade herr G. Ryding vid 1892 års riksdag det ändringsförslag, att, derest i en kammare förfall samtidigt inträffade för både

talmannen och vice talmannen, kammaren skulle ega att utse en af sina öfriga ledamöter att fungera såsom talman, till dess förfallet upphört.

Detta förslag vann ej understöd från utskottet, utan framlade utskottet ett nytt förslag, enligt hvilket vid samtidigt inträffande förfall för både talmannen och vice talmannen i någon af Riksdagens kamrar talmansbefattningen skulle utöfvas af den kammarens ledamot, hvilken, jemlikt riksdagsordningen, egde att föra ordet, innan talmän blifvit förordnade eller valde.

Intetdera förslaget blef af Riksdagen bifallet. Första Kammaren förkastade dem båda, hvaremot Andra Kammaren utan votering antog till hvilande ett vid utskottets utlåtande i form af reservation framställt förslag af hufvudsakligen enahanda lydelse som det, hvilket af kammaren år 1891 bifölls.

Under återopande af konstitutionsutskottets utlåtande n:o 3 år 1891 och den till samma utskotts utlåtande n:o 13 år 1892 af ledamöterna från Andra Kammaren fogade reservation, hemställer nu herr *E. Norman* i en från Andra Kammaren till utskottet hänvisad motion, n:o 18, att Riksdagen måtte antaga nedanstående förslag till ändrad lydelse af § 52 regeringsformen och § 33 riksdagsordningen att hvila till vidare grundlagsenlig behandling:

Regeringsformen.

§ 52.

Riksdagens kamrar utse hvar för sig bland sine ledamöter talman och två vice talmän.

Riksdagsordningen.

§ 33.

Så snart fullmagterna undergått den i mom. 1 af nästföregående paragraf föreskrifna granskning samt berättelse om förloppet dervid blifvit af chefen för justitiedepartementet, eller den i hans ställe förordnad är, meddelad kamrarne, hvar i hvad dess ledamöter angår, välje hvardera kammaren bland sina ledamöter talman och två vice talmän.

Innan talmän blifvit valde, föres i hvardera kammaren ordet af den derstädes närvarande ledamot, som de flesta riksdagar bevistat, och der två eller flera ledamöter i lika många riksdagar deltagit, den af dem, som är till lefnadsåren äldst.

Vid samtidigt förfall i en af Riksdagens kamrar för både talman och vice talmän utses, på sätt vid val af talman eger rum, en af kammarens öfriga ledamöter att tjenstgöra såsom talman för tillfället.

Med uppgiften att söka undanrödja de olägenheter, hvilka med nu gällande grundlagsbestämmelser i afseende å talmansbefattningarna kunna tänkas uppstå, har motionären sammanbundit den från konstitutionel synpunkt vida viktigare frågan om öfverflyttande från Konungen till kamrarne sjelfva af rätten att utse talmän och vice talmän; men då en grundlagsändring i sådan rigtning, om än öfverensstämmande med grundsatser, som af den allmänna statsrätten tillerkännas giltighet, dock icke är föranledd af något som helst behof, finner utskottet ej skäl att till förslaget i denna del tillstyrka bifall; och då af den redogörelse, utskottet här ofvan lemnat, lär framgå, att en lösning af den fråga, som närmast föranledt motionärens förslag, icke i det samband, hvori den blifvit stäld, för närvarande är att vinna, får utskottet hemställa,

att herr Normans motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 14 februari 1893.

På utskottets vägnar:

O. Bergius.

Reservationer

af herrar *Ljungman, Bengtsson, Boström, Dahn, Johnsson, Vahlin, Wikstén, Elowson, Gyllensvärd* och *Hedin*, som ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till motionen och hemställa,

det Riksdagen måtte antaga nedanstående förslag till ändrad lydelse af § 52 regeringsformen och § 33 riksdagsordningen att hvila till vidare grundlagsenlig behandling.

Regeringsformen.

§ 52.

Riksdagens kamrar utse hvar för sig bland sine ledamöter talman och två vice talmän.

Riksdagsordningen.

§ 33.

1. Så snart fullmagterna undergått den i mom. 1 af nästföregående paragraf föreskrifna granskning samt berättelse om förloppet dervid blifvit af chefen för justitiedepartementet, eller den i hans ställe förordnad är, meddelad kamrarne, hvar i hvad dess ledamöter angår, *välje hvardera kammaren bland sine ledamöter talman och två vice talmän.*

2. Innan talmän *blifvit valde*, föres i hvardera kammaren ordet af den derstädes närvarande ledam som de flesta riksdagar bevistat, och, der två er flere ledamöter i lika många riksdagar deltagit af dem, som är till lefnadsåren äldst.

3. *Vid samtidigt förfall i en af Riks kamrar för både talman och vice talmän utses, vid val af talman eger rum, en af kammarens " e ledamöter att tjänstgöra såsom talman för tillfället.*

samt af herr *Behm*, med hvilken herr *Nyström* instämt:

Då jag anser motionärens förslag att från Konungen till kamrarne öfverflytta rättigheten till talmäns utseende samt att öka vice talmännens antal sakna giltiga skäl, har jag icke kunnat biträda detsamma.

Deremot finner jag högst nödigt, att i § 33 riksdagsordningen införas en bestämmelse om, huru förfaras skall, i händelse både talman och vice talman i någon af Riksdagens kamrar äro på en gång hindrade att tjenstgöra; och har jag i sådant afseende inom utskottet påyrkat antagande af ett sista mom. i nämnda paragraf, så lydande:

Vid samtidigt inträffande förfall för både talmannen och vice talmannen i någon af Riksdagens kamrar utses under enahanda ordförandeskap, som nyss är nämndt, en af kammarens öfriga ledamöter att tjenstgöra såsom talman, till dess förfallet upphört.
